

KLIM(T)
AAN JE GEVEL

WELKOM

Nog nooit zochten we samen zoveel de natuur op als bron voor rust, ontspanning en samenzijn. Straten liepen leeg, bossen bomvol!

Zouden we deze rust kunnen binnenbrengen in onze stad als onze straten groener zijn? Ontharde voortuintjes, groene gevels en bomen brengen naast rust ook een mooiere stad, een grotere biodiversiteit, een verkoelend effect en een betere luchtkwaliteit. Omwille van deze voordelen wil Klimaan vanaf 2021 zo'n groene stad realiseren. Dit doen we met project 'Klim(t)aan je Gevel'! Wij ondersteunen jullie bij het ontwerpen en aanleggen van een geveltuin*. Wij voorzien alle nodige informatie en bekijken samen met jou welke geveltuin het best bij jouw huis past.

Benieuwd naar de reeds bestaande geveltuinen van mede-Mechelaars? Ga dan zeker mee op onze inspiratie-wandelingen langs de mooiste exemplaren of neem een kijkje op de interactieve geveltuinenkaart die binnenkort op de website van KLIMAAN verschijnt.

Heb je al een geveltuin? Of droom jij groots en heb je liever een geveltuin-straat? Enthousiasmeer je burens en neem deel aan onze WEDSTRIJD 'Win een Groene Straat!'. De winnende straat krijgt een groen jasje op maat met ondersteuning van ons van aanvraag tot realisatie.

Volg ons op sociale media en laten we samen inzetten voor een beter stadsklimaat!

*een geveltuin kan diverse vormen aannemen van klimplanten, het verwijderen van stoeptegels tot bloembakken met bijvriendelijke bloemen.

Veel geveltuinplezier!

De vrijwilligers van KLIMAAN

INHOUD

WAAROM EEN GEVELTUIN AANLEGGEN	4
HOE EEN GEVELTUIN AANLEGGEN	6
TIPS VOOR EEN BIJZONDERE GEVELTUIN	8
KLI MHULP VOOR ALS JE IN DE HOOGTE GAAT	10
ONDERHOUD EN VERZORGINGSTIPS	11

WAAROM EEN GEVELTUIN AANLEGGEN

GEVELTUINEN DOEN JE GOED

Bij thuiskomst verwelkomen tijlpende vogels en geurende bloemen je. Groen brengt rust en opgewektheid. Onderzoek toonde aan dat uitkijken op een groene omgeving goed is voor je humeur en gezondheid.

ZE VERFRAAIEN DE OMGEVING

Geveltuinen geven kleur aan de gemeente. Zeker in straten zonder bomen, zorgen ze voor een fleuriger beeld. Ze maken de seizoenen ook voelbaar. Geveltuinen maken van de stad een aangename plek om te vertoeven.

ZE BESCHERMEN JE GEVEL

Gevelplanten beschermen je huis tegen weer en wind. In de winter zorgen bladhoudende klimplanten ervoor dat de muur niet te sterk afkoelt. In de zomer houdt de geveltuin de muur koel. De planten geven een natuurlijke bescherming tegen weer en wind. Gevelbegroening is ook een van de meest succesvolle manieren om overlast door graffiti op een gevel tegen te gaan.

HOE ZIT DAT DAN MET VOCHTIGE MUREN

Is slagregen de oorzaak? Ja, een geveltuin kan helpen. Het bladerdek verhindert dat de regen rechtstreeks tegen de gevel slaat. Zo zijn met klimop begroeide muren altijd droger dan niet-begroeide muren.

Heeft je muur last van opstijgend vocht? Nee, beter geen geveltuin aan. De geveltuin verhindert dat het muurvocht verdampt en maakt het probleem dus groter.

HOE ZIT DAT MET BESCHADIGING DOOR WORTEL

Tegen stevige muren kunnen gevelplanten geen kwaad. De hechtworteltjes zullen niet in de muur dringen. Maar bij een oude muur met scheuren en barsten, zet je beter geen hechtende klimplant. De wortels of stengels kunnen in de barstjes binnendringen en de muur verder beschadigen. Je kunt wel een andere plant kiezen die tegen een goede klimhulp groeit.

ZE BRENGEN NATUUR IN JE STRAAT

Met een geveltuin zorg je voor meer natuur in de gemeente. Vogels en insecten vinden er lekkers. Ze bouwen er een nest- of vinden er een slaapplek. De tuintjes zijn ook erg belangrijk als rustpunt voor dieren die op tocht zijn naar voedsel en/of soortgenoten. Zeker kleine beestjes hebben die echt nodig.

ZE VERBETEREN HET KLIMAAT EN DE LUCHTKWALITEIT

Steden zijn in de zomer warmer dan het platteland? Dit fenomeen noemen ze het 'urban heat island'. Dat komt doordat stenen en asfalt veel zonlicht absorberen en weinig verdampen. Planten doen het omgekeerde: zij koelen af. Ook je geveltuin helpt daaraan mee. Planten produceren ook zuurstof en filteren fijn stof en uitlaatgasen. Zo verbeteren ze de luchtkwaliteit.

ZE MAKEN JE BUURT GEZELLIGER

Geveltuintjes brengen mensen aan het babbelen. Als je ze samen met je burens aanlegt, zorg je voor nog meer gezelligheid. Motiveer je burens om ook een geveltuin aan te leggen en maak er een gezellige straatactie van, zie zeker naar onze Klimaan wedstrijd !! www.klimaan.be/win-een-groene-straat/

HOE EEN GEVELTUIN AANLEGGEN

STAP 1: JE EIGEN GEVELTUINIDEE

Ontwerp de geveltuin van je dromen. Ga na welke dimensies jouw toekomstig geveltuin zal hebben. Stel bloemencombinaties samen die gedurende het volledige seizoen voor bloei zorgen en vergeet hierbij zeker niet na te gaan hoe jouw gevel georiënteerd is. Tenslotte zullen niet alle planten zich even goed voelen in elk specifiek geval. Voornamelijk het aantal zonnuren is hierbij belangrijk, maar hou zeker ook rekening met insectenvriendelijkheid, inheems, winterhardheid, en niet te vergeten: pesticidevrij gekweekt. Indien je ondersteuning wilt bij de plantkeuze verwijzen we graag door naar onze plantengids waarin je gefilterd kan zoeken in een database van 84 gevelplanten of onze georganiseerde geveltuinwandelingen in Mechelen.

Meer informatie op www.klimaan.be/project/geveltuinen/

LET OP: Je kan niet graven daar waar je nutsleidingen binnen komen in je woning. Om deze positie te bepalen trek je vanuit de meters binnen in je woning een loodrechte lijn naar je voorgevel. Indien je hier toch zou graven kan je de water-, gas-, elektriciteit- of datakabels beschadigen en loop je zelf mogelijks gevaar!

STAP 2: MELDEN – VERGUNNING

Start je aanvraag bij Stad Mechelen via onderstaande link:

<https://www.mechelen.be/prod-tegeltuinen-aanvraag>
natuurengroenontwikkeling@mechelen.be , tel: 015 29 75 82

Volgende informatie dien je tijdens je aanvraag mee te sturen:

- de juiste plaats van het aan te leggen geveltuintje
- de juiste afmetingen (breedte en diepte)
- breedte van het voetpad op de plaats van het geveltuintje
- foto's van huidige situatie

LET OP

Het is niet mogelijk om overal tegeltuintjes te maken. Het voetpad moet breed genoeg blijven zodat er voldoende ruimte is om gemakkelijk met rolstoelen en kinderwagens door te kunnen. Er moet minstens 1 m stoep overblijven; op alle voetpaden en bermen langsheen wegen beheerd door het Vlaamse gewest moet zelfs steeds 1,5 meter vrijgehouden worden voor voetgangers. Welke straten dit zijn kan je terugvinden op https://www.mechelen.be/20130415_rap_bijlage_2_overzicht_gewestwegenpdf

Een tegeltuintje is maximum 45 cm breed. Aanplantingen (bloemen, takken) blijven binnen deze strook van 45 cm. Best vraag je aan je burens of je tot de scheidingslijn mag gaan of niet. Plaats een verhoogd boordje zodat er zich een echt bakje vormt en bewaar de uitgenomen voettegels zorgvuldig. Als jij of een volgende bewoner het tuintje niet meer wilt, moet het voetpad immers in zijn oorspronkelijke staat hersteld worden.

STAP 3: UITBREKEN EN VULLEN MET PLANTSUBSTRAAT

Neem de tegels van het trottoir weg (en hou ze bij). Graaf ook alle funderingsresten uit, tot op een diepte van 30 – 40 cm. Plaats een boord (steen of ander materiaal). De onderliggende grond (eventueel fundering) vervang je tot op een diepte van minimaal 40 cm door een goed plantsubstraat. Dit plantsubstraat kan bestaan uit :

- goede teelaarde vermengd met grondverbetering en organische bemesting;
- turfrijke potgrond vermengd met grondverbetering en organische bemesting;
- een mengsel met als basiscomponenten natuurbims, licht-lava, schorscompost, groencompost en witveen.

TIP: Vlaco-compost is milieuvriendelijk als recyclageproduct van gft- en groenafval dat uit de omliggende regio wordt aangevoerd, ideaal voor jouw geveltuin. Vlaco vzw streeft naar een compostering en compostgebruik met een kleine ecologische voetafdruk.

STAP 4: KLIMHULP MONTEREN – INDIEN NODIG

Boor gaatjes en bevestig je klimhulp met pluggen en vijzen aan de muur. De klimhulp krijgt heel wat gewicht te dragen. Zorg er dus voor dat hij goed vast zit. Laat minstens 5 cm ruimte tussen de klimhulp en de muur. Breng hem laag genoeg aan, zodat je straks de klimplant kan aanbinden. Zie wel dat je geen klimplant laat opgroeien tegen je waterpijp. Deze kan op termijn beschadigd worden. Lees ook verder de uitleg over klimhulpen, je mag namelijk niet eender wat monteren aan je gevel.

STAP 5: PLANTEN

Stop de planten een half uur in een emmer water. Maak het potje en de wortelkluit los. Plant de klimplant centraal in het tuintje. Vul de overblijvende ruimte met bodembedekkers. Bind de planten aan de

klimhulp. Geef ze goed water. Doe dat de eerste dagen regelmatig.

STAP 6: GENIETEN EN ONDERHOUDEN

En nu genieten maar van je geveltuintje (samen met je burens)! Momenteel zijn de plantjes nog klein, maar al gauw zullen ze heel je gevel gaan beklimmen. Zie dus wel dat je je geveltuin voldoende onderhoud en in perken houdt voor te wilde groei. Let hierbij op dat Stad Mechelen steeds jouw vergunning kan intrekken indien je geveltuin niet onderhouden wordt en een belemmering vormt voor het voetpad of je burens.

TIPS VOOR EEN BIJZONDERE GEVELTUIN

LAAT JE TUIN HET HELE JAAR BLOEIEN

Plant bolletjes zoals krokus of narcis in je tuintje voor een vroege lenteknipog. Plant vrouwenmantel, hemelsleutel of herfstanemoon om tot laat in de herfst bloei te hebben. Of zet een winterjasmijn voor zijn fel gele bloempjes in de winter. Gebruik de plantengids om te achterhalen wanneer welke planten bloeien en stem deze op elkaar af.

EEN INSECTENVRIENDELIJKE GEVELTUIN

Maak je geveltuin aantrekkelijk voor vlinders, wilde bijen, vogels en tal van andere diertjes. Zij houden van planten met veel nectar, zoals klimop en kamperfoelie, salie, marjolein, hemelsleutel, munt, ... Insecten zorgen voor de bestuiving van uw planten en zo werkt u mee aan een grotere biodiversiteit.

TIP:

Hang een bijenhotel aan uw gevel. Hierin vinden solitaire bijen een beschermde nestplaats. In de stad zijn het vooral de solitaire bijen die voor de bestuiving van de planten zorgen. Deze bijen leven alleen en zijn erg zachtmoedig.

BIJKOMENDE INTERESSANTE LINKS GEVELTUINEN

- <https://www.geveltuinbrigade.be>
- <https://www.velt.be/categorie/gevelgroen>
- <https://stad.gent/nl/groen-milieu/klimaat/gent-t-groen/geveltuinen-en-groenslingers/maak-van-je-geveltuin-een-groenslinger>
- <https://www.groei.nl/tuin/tuinplanten/vaste-planten/handige-planten-voor-een-geveltuin>
- <https://hettussendoortje.info/nieuws/de-verticale-geveltuin/>
- <http://www.klimaaanruimte.be/groengevels>

PLANT EEN EETBARE GEVELTUIN

Kiwibes, druif, braam, ... geven veel lekkers. En aan de voet van de klimplanten kun je kiezen voor salie, munt, tijm, ... Hiernaast trekken bessenstruiken ook veel vogels aan. Dus vergeet zeker geen deel van de oogst te delen met hen. Een eetbaar tuintje is ideaal als u in een verkeersluwe straat woont. Woont u in een iets drukker straat, kies dan voor fruitsoorten die enerzijds schilbaar zijn of een glad oppervlak hebben en dus makkelijker te wassen zijn. Plaats kruiden bij voorkeur op de vensterbank, het balkon of terras of in hoge bakken. Laaghangende planten kunt u beter niet opeten: namelijk niet alle honden doen hun plasjes in de goot.

HONDEN EN KATTEN PLASJES

Je wilt natuurlijk niet dat een hond of kat zijn boodschap achterlaat in je tuintje. Plant het daarom vol, bijvoorbeeld met bodembedekkers. Zo is er geen plaats meer om de grond om te woelen.

TIP:

Katten houden niet van de geur van vuurwerkplant of van citroenverbena, plassende honden houden niet van hartgespan.

KLI MHULP VOOR ALS JE IN DE HOOGTE GAAT

Zelfhechtende klimmers zijn vooral geschikt voor grote blinde muren. Bij klimplanten die een klimhulp nodig hebben, bepaalt u zelf waar de plant naartoe mag klimmen. Blauwe regen kan je regenpijp wurgen dus toch even uitkijken welke plant waar komt.

SOORTEN KLIMHULP

Kies de klimhulp die past bij de groeiwijze van uw klimplant. Bekijk vooraf hoe groot uw klimmer ongeveer kan worden en zorg dat uw klimhulp diezelfde hoogte haalt. U kunt klimplanten ook snoeien wanneer ze aan het einde van de klimhulp komen. Zo vormt de klimhulp ook de begrenzing van de plant en een ‘snoeihulp’.

U kunt klimplanten ook horizontaal leiden. Voor leibomen is dit noodzakelijk, maar ook andere klimmers die u liever niet te hoog laat groeien, kunt u horizontaal leiden met bijvoorbeeld spankabels. U leidt dan best een hoofdtak in de gewenste hoogte en laat de zijtakken vanaf dan horizontaal afleiden. Zo zorgt de klimplant ook in de breedte voor groen.

WELK MATERIAAL KIEZEN

Kies een stevige klimhulp in duurzaam materiaal. Roestvrij staal heeft de langste levensduur en vergt geen onderhoud. U kunt zelf een klimhulp maken door spanvijzen in uw gevel te bevestigen en hiertussen (roestvrije) kabels te spannen. U kunt klimhulpen ook aankopen in gespecialiseerde winkels, voorbeelden zijn:

- Een stevige metalen draadzuil (of klimkorf) waarop uw planten voldoende ruimte krijgen om te klimmen. Deze draagzuil beschermt ook de stam van uw plant.
- Draadmatten, op voorwaarde dat ze ver genoeg van de gevel zitten.
- Hout is een natuurlijk materiaal met een kortere levensduur. Kies voor een stevig klimrek dat jaren meegaat.
- Klimrek in bamboe. Bamboe is bijvriendelijk omdat solitaire bijen hun nesten maken in holle stengels.
- Let op met grote constructies op de gevel. Deze zijn niet toegestaan en maken geen deel uit van een vergunning voor een tegeltuintje. Indien je geen staal draadje wenst te gebruiken, moet je een omgevingsvergunning voor een gevelwijziging aanvragen. Geef duidelijk aan in je aanvraag wat, waar en in welk materiaal je de geleiding wil aanbrengen op de gevel, zo voorkom je dat de klimhulp achteraf terug moet afgebroken worden. Nutsleidingen op de gevel dienen ook steeds vrij te blijven. Zo kunnen ze niet doorgeknipt worden tijdens het snoeien.

HOE AANBRENGEN

Breng uw klimhulp aan voor u gaat planten, zodat uw muur nog gemakkelijk bereikbaar is. Doe dit indien nodig met twee. Bevestig de klimhulp altijd op een afstand van minstens 5 cm van de muur. Als de klimhulp te dicht tegen de muur hangt, hebben ze geen ruimte om zich er rond te winden. Zorg dat de draagkracht voldoende is om het gewicht van een volwassen plant te dragen. Maak de klimhulp zodanig vast aan uw gevel dat ze tegen een stootje en hevige stormen kan.

ONDERHOUD EN VERZORGINGSTIPS

- Elke dag (2 minuten): kijken en eventueel water geven
- Elke maand in het groeiseizoen (15 minuten): bijknippen en opbinden
- Eenmaal per jaar: snoeien, bemesten en klimhulp nakijken

WATER GEVEN:

Een geveltuin blijft vaak droog omdat gevel en dakgoot het regenwater tegenhouden en de stoep meestal afhelt. Geef de planten daarom, zeker in het eerste jaar, regelmatig water, ook wanneer het heeft geregend. Gebruik hiervoor zo veel mogelijk regenwater of het spoelwater van uw groenten. Misschien is het de moeite waard om bij grotere geveltuinen ook na te denken over het plaatsen van een gevelton. Zo kom je minder snel zonder water.

BESCHERMING:

Zorg de eerste jaren voor een goede bescherming van uw tegeltuintje. Door slakken en hondenplasjes kunnen jonge planten afsterven.

BIJSTUREN:

Maak de groeiende klimplant regelmatig terug vast aan de klimhulp. Zo groeit hij beter.

SNOEIEN:

Snoei de klimplanten weg van dakgoten, verlichting, nutsleidingen en verkeersborden. Haal verdorde plantendelen weg. Zorg wel dat uw tegeltuin de vrije doorgang niet hindert (min 1 m). Probeer de planten zoveel mogelijk hun natuurlijke gang te laten gaan. Vogels houden van dichte struiken en (nuttige) insecten overwinteren tussen dode blaadjes en takken. Snoei overhangende takken en houd klimplanten weg van het huis van uw burens, uit goten, voor ramens, van dakpannen en nutsleidingen. Snoei lentebloeiers na de bloei zodat u de knoppen niet wegnijpt. Zomerbloeiers snoeit u in het voorjaar dan krijgen ze meer knoppen.

BEMESTEN:

Planten putten de bodem uit. Breng daarom jaarlijks een laagje aan van 2 cm compost. Het verrijkt de bodem met organisch materiaal, het gaat verdamping tegen en het beschermt de wortels tegen koude. Oudere planten hebben af en toe wat extra bemesting nodig. Gebruik geen kunstmest maar gedroogde dierlijke mest. Bemest niet te veel, anders groeien de planten te hard, waardoor ze verzwakken en vatbaarder zijn voor plagen.

PESTICIDES:

Ga plagen niet meteen te lijf met pesticiden. Er zijn tal van natuurlijke middeltjes die even goed werken. Kijk op www.zonderisgezonder.be voor ideeën.

VERZORGDE STRAAT

Uw geveltuin wordt mooier als u regelmatig uw stoep poetst met water. Gebruik zeker geen bleekwater want hier kunnen planten niet tegen.

EEN PROJECT AANGEBODEN DOOR DE STAD MECHELEN, CITAMINE EN KLIMAAN.

Uitdrukkelijke dank voor de inspirerende geveltuinbundels aangeboden door stad ANTWERPEN, stad GENT, stad MOL, Geveltuinbrigade en Velt.